X JUBILEUSZOWA EDYCJA
MAZOWIECKIEGO KONKURSU FILMOWEGO

RYTMY MAZOWSZA

2026

MATERIAŁ EDUKACYJNY

MONTAŻ FILMOWY

Jak zmontować swój pierwszy film

Michał Pyszora
dla uczestników konkursu

Obraz. Dźwięk. Rytm.
Od materiału do gotowego filmu.

Warszawska Szkoła Filmowa

Organizator: Samorząd Województwa Mazowieckiego
we współpracy z Warszawską Szkołą Filmową

Mazowsze. serce Polski

MATERIAŁ EDUKACYJNY DLA UCZESTNIKÓW

Wprowadzenie

Montaż to etap, w którym pojedyncze ujęcia zaczynają tworzyć opowieść. To tutaj ustala się kolejność obrazów, tempo sceny i relację między obrazem a dźwiękiem. Nawet prosty materiał może zmienić znaczenie i emocjonalny ton w zależności od sposobu zmontowania.

O prowadzącym

Michał Pyszora jest montażystą filmowym. Montażem zajmuje się od około 15 lat i ma doświadczenie przy licznych filmach krótkometrażowych prezentowanych na polskich i zagranicznych festiwalach. W dwóch webinarach przygotowanych dla uczestników konkursu pokazuje podstawy pracy w programie DaVinci Resolve - od utworzenia projektu i organizacji plików po montaż sceny oraz eksport gotowego filmu.

Cel edukacyjny

Po zapoznaniu się z materiałem uczestnik powinien rozumieć podstawową organizację projektu montażowego, potrafić utworzyć timeline, wybrać fragment ujęcia za pomocą punktów In i Out, rozróżnić Insert i Overwrite, korzystać z podstawowych narzędzi edycji oraz przygotować film do eksportu.

Jak korzystać z materiału?

- Najlepiej czytać kolejne części równolegle z pracą nad własnym filmem i otwartym programem montażowym.
- Nazwy funkcji pozostawiono w języku angielskim, ponieważ w takiej formie pojawiają się w interfejsie DaVinci Resolve.
- Schematy, tabele i ramki służą jako szybkie przypomnienie najważniejszych zasad.
- Najpierw warto zbudować prostą i czytelną scenę, a dopiero później korzystać z dodatkowych efektów.

Jak wykorzystać tę wiedzę w „Rytmach Mazowsza”?

Montaż pomaga usunąć zbędne fragmenty, uporządkować tempo, wydobyć reakcje bohaterów i połączyć obraz z dźwiękiem w spójną całość. Przy krótkiej formie konkursowej każda sekunda ma znaczenie.

1 | PRZYGOTOWANIE DO MONTAŻU

Od materiału do gotowego filmu

Do rozpoczęcia montażu potrzebne są przede wszystkim komputer i program do edycji wideo. W materiale wykorzystano DaVinci Resolve - program dostępny w wersji bezpłatnej oraz płatnej Studio. Do podstawowego montażu pierwszego filmu bezpłatna wersja jest wystarczająca.

1.1. Schemat procesu montażu

Schemat 1. Podstawowe etapy pracy montażowej.

1.2. Utworzenie projektu

Po uruchomieniu programu tworzony jest nowy projekt. Warto nadać mu jednoznaczną nazwę i od początku utrzymywać porządek. W pierwszym montażu najważniejsze są przede wszystkim dwie zakładki: Edit - do pracy z obrazem i dźwiękiem - oraz Deliver - do eksportu gotowego filmu.

1.3. Klatkaż projektu

Przed rozpoczęciem montażu należy sprawdzić klatkaż materiału, czyli liczbę klatek rejestrowanych w ciągu sekundy. W przykładzie wykorzystano nagranie 25 fps i ustawienie Timeline Frame Rate na 25 kl./s. Parametr ten powinien zostać ustalony na początku pracy nad projektem.

> **Warto zapamiętać**
> Montaż zaczyna się przed pierwszym cięciem. Dobra organizacja projektu i prawidłowe ustawienia początkowe oszczędzają czas oraz ograniczają ryzyko pomyłek.

2 | ORGANIZACJA MATERIAŁÓW

Biny i timeline

2.1. Biny - porządek w projekcie

DaVinci Resolve pozwala tworzyć biny, czyli foldery porządkujące media. Prosty system nazw ułatwia odnajdywanie materiałów i sprawia, że projekt pozostaje czytelny nawet wtedy, gdy liczba ujęć rośnie.

FOOTAGE	ujęcia z planu
AUDIO	dialogi i nagrania dźwiękowe
MUSIC	muzyka używana w projekcie
TIMELINES	sekwencje montażowe

Schemat 2. Przykładowa organizacja materiałów w binach.

2.2. Czym jest timeline?

Timeline to główny obszar roboczy montażysty. To tutaj układa się kolejne ujęcia oraz ścieżki dźwiękowe. Po utworzeniu nowego timeline program wyświetla co najmniej ścieżkę wideo V1 i ścieżkę audio A1. W miarę rozbudowy montażu można tworzyć kolejne poziomy, np. V2 dla obrazu nakładanego na materiał z V1.

V2	REAKCJA	REAKCJA	
V1	UJĘCIE A	UJĘCIE B	UJĘCIE C
A1	DIALOG	DIALOG	DIALOG

Schemat 3. Uproszczony układ ścieżek obrazu i dźwięku.

> **Wskazówka praktyczna**
> Im więcej materiału, tym większe znaczenie ma konsekwentne nazewnictwo binów, timeline i plików. Porządek techniczny ułatwia później podejmowanie decyzji artystycznych.

3 | WYBÓR UJĘĆ

Source Monitor, In/Out, Insert i Overwrite

Przed umieszczeniem klipu na timeline warto wybrać dokładnie ten fragment, który ma znaleźć się w filmie. Do przeglądania materiałów źródłowych służy Source Monitor.

3.1. Punkty In i Out

Punkt In oznacza początek wybranego fragmentu, a punkt Out - jego koniec. Zamiast przenosić na timeline całe nagranie i dopiero później je skracać, można najpierw zaznaczyć potrzebny odcinek. Do wyznaczania tych punktów służą klawisze I oraz O.

3.2. Insert czy Overwrite?

Funkcja	Co robi?	Kiedy użyć?
Insert	Wstawia klip i przesuwa materiał znajdujący się dalej na timeline.	Gdy nowe ujęcie ma zostać dodane bez nadpisania istniejącej struktury.
Overwrite	Wstawia klip w aktualnym miejscu i może nadpisać istniejący materiał.	Gdy fragment znajdujący się na timeline ma zostać świadomie zastąpiony.

3.3. Montaż jako wybór reakcji

W scenie dialogowej montaż nie polega jedynie na ustawieniu wypowiedzi w kolejności. Można dobierać różne duble i reakcje postaci, skracać pauzy oraz przeplatać plan ogólny z bliższymi ujęciami. Dzięki temu scena staje się bardziej naturalna i rytmiczna.

> **Wskazówka praktyczna**
> Przy wyborze dubla nie należy kierować się wyłącznie poprawnością techniczną. Warto szukać momentu, w którym reakcja, gest albo pauza najlepiej wspiera znaczenie sceny.

4 | PODSTAWOWE NARZĘDZIA

Skróty, cięcia i poruszanie się po materiale

Sprawna praca przy montażu opiera się na kilku powtarzalnych czynnościach. Skróty klawiszowe pomagają wykonywać je szybciej, ale każde narzędzie powinno wynikać z konkretnej decyzji montażowej.

4.1. Najważniejsze narzędzia i skróty

Narzędzie / skrót	Funkcja	Znaczenie w praktyce
I / O	Punkty In / Out	Wybór konkretnego fragmentu ujęcia przed wstawieniem na timeline.
J / K / L	Nawigacja	Cofanie, zatrzymanie i odtwarzanie materiału.
B - Blade Tool	Cięcie klipu	Rozdzielenie jednego klipu na osobne fragmenty.
A - Selection Mode	Tryb zaznaczania	Wybieranie i przesuwanie elementów na timeline.
Ctrl/Cmd + Z	Cofnięcie operacji	Szybki powrót po przypadkowym usunięciu lub zmianie.
Linked Selection	Połączenie obrazu i audio	Po wyłączeniu umożliwia edycję obrazu i dźwięku niezależnie.
Snapping	Przyciąganie klipów	Ułatwia dokładne dosuwanie klipów bez przypadkowych przerw.

Uwaga

Skróty klawiszowe przyspieszają pracę, ale nie zastępują decyzji montażowej. Najpierw należy określić, jaki efekt ma zostać osiągnięty, a dopiero później wybrać odpowiednie narzędzie.

5 | OBRAZ, DŹWIĘK I RYTM

Jak budować płynną scenę

5.1. Obraz i dźwięk nie muszą zmieniać się jednocześnie

W montażu dialogu można pozostawić dźwięk z jednego ujęcia, a jednocześnie pokazać reakcję drugiej postaci. Uzyskuje się to przez rozdzielenie obrazu i dźwięku oraz wykorzystanie dodatkowej ścieżki wideo. Widz słyszy wypowiedź jednej osoby, ale obserwuje reakcję drugiej.

> **Warto zapamiętać**
> To, co widz słyszy, i to, co widzi, może pochodzić z różnych ujęć. Taki sposób montażu pozwala budować reakcje, emocje i płynność sceny.

5.2. Rytm montażowy

Rytm wynika z długości ujęć, tempa dialogu, pauz i momentu cięcia. Skrócenie zbędnej ciszy może sprawić, że reakcja bohatera pojawi się szybciej i będzie odbierana jako bardziej naturalna. Montaż jest więc pracą nie tylko na obrazie, ale również na czasie.

5.3. Moment cięcia

Warto unikać przypadkowych cięć w niekorzystnych momentach, np. podczas mrugnięcia aktora, jeśli powoduje to wizualny „brud” lub zaburza ciągłość spojrzenia. Nie jest to bezwzględna reguła, lecz praktyczna wskazówka pomagająca zachować płynność sceny.

5.4. Inspector i Effects

Inspector służy do technicznej modyfikacji ujęć, m.in. skali, pozycji czy kadrowania. Zakładka Effects umożliwia dodawanie efektów. Warto traktować je jako dodatek do montażu, a nie jego podstawę. Najpierw powinna powstać czytelna scena, a dopiero później można ją stylizować.

6 | EKSPORT

Przygotowanie gotowego pliku

Po zakończeniu montażu należy utworzyć finalny plik wideo. W DaVinci Resolve odbywa się to w zakładce Deliver. W materiale pokazano prosty wariant eksportu przeznaczony do powszechnego odtwarzania.

6.1. Podstawowe ustawienia

Parametr	Ustawienie pokazane w materiale
Format	MP4
Kodek	H.264
Klatkaż	zgodny z timeline - w przykładzie 25 fps
Rozdzielczość	zgodna z projektem i materiałem

6.2. Przebieg eksportu filmu

1. Przejdź do zakładki Deliver.
2. Wybierz ustawienia zgodne z projektem.
3. Nadaj plikowi jednoznaczną nazwę i wskaż miejsce zapisu.
4. Dodaj zadanie do kolejki renderowania.
5. Uruchom render i po zakończeniu sprawdź gotowy plik.

> **Wskazówka praktyczna**
> Po eksporcie zawsze należy obejrzeć cały plik od początku do końca. Warto sprawdzić obraz, dźwięk, początek i zakończenie filmu oraz to, czy plik odtwarza się poprawnie.

6.3. Checklista przed oddaniem filmu

- Czy film rozpoczyna się i kończy dokładnie w zaplanowanym miejscu?
- Czy na timeline nie zostały przypadkowe puste klatki lub przerwy?
- Czy dialogi i pozostały dźwięk są słyszalne i zsynchronizowane?
- Czy wszystkie użyte ujęcia są właściwymi dublami?
- Czy format i kodek eksportu są zgodne z założeniami projektu?
- Czy gotowy plik został obejrzany po renderze od początku do końca?

PODSUMOWANIE

Najważniejsze zasady dobrego montażu

Dobry montaż nie polega na użyciu jak największej liczby funkcji. Jego podstawą jest świadomy wybór ujęć, rytmu i relacji między obrazem a dźwiękiem. Program jest narzędziem - najważniejsze są decyzje podejmowane podczas budowania opowieści.

Najważniejsze wnioski

01

Uporządkuj materiały zanim rozpoczniesz właściwy montaż.

02

Sprawdź klatkaż i podstawowe ustawienia projektu na początku pracy.

03

Wybieraj konkretne fragmenty ujęć za pomocą punktów In i Out.

04

Traktuj obraz i dźwięk jako elementy, które można montować niezależnie.

05

Zwracaj uwagę na rytm, pauzy i reakcje bohaterów.

Źródło opracowania

Materiał opracowany na podstawie dwóch webinarów poświęconych montażowi filmowemu, prowadzonych w ramach X jubileuszowej edycji Mazowieckiego Konkursu Filmowego „Rytmy Mazowsza”. Tekst został zredagowany i uporządkowany na potrzeby publikacji edukacyjnej i nie jest dosłowną transkrypcją webinarów.

Warszawska Szkoła Filmowa

Organizator:
Samorząd Województwa Mazowieckiego
we współpracy z Warszawską Szkołą Filmową

Mazowsze. serce Polski